

Intelektualna lastnina – znamka, model, patent

Intelektualna lastnina (IL) je ključnega pomena za podjetnike in start-upe, saj omogoča zaščito inovacij, krepi konkurenčno prednost in spodbuja rast podjetja. Intelektualna lastnina vključuje najpogostejše pravice, kot so znamka, model in patent. V R Sloveniji ureja pravice IL Zakon o industrijski lastnini ZIL-1 Uradni list RS, št. 45/01 z vsemi kasnejšimi spremembami oz. dopolnitvami. Odgovorna institucija za to področje v Sloveniji je Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino, ki deluje kot organ v sestavi Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport. Urad zastopa R Slovenijo v Svetovni organizaciji za intelektualno lastnino (WIPO), Evropski patentni organizaciji (EPO) in Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO).

Pomen in koristi IL za podjetnike in start-upe

Intelektualna lastnina je pomembna za podjetja vseh velikosti, še posebej za start-upe, ki temeljijo na inovacijah. Ključni razlogi za zaščito IL so:

- zaščita inovacij in pravna varnost: z zaščito IL podjetniki preprečijo, da bi konkurenti kopirali njihove inovacije, kar jim omogoča, da izkoristijo prednosti svojih izumov;
- konkurenčna prednost, krepitev tržne pozicije, tržna ekskluzivnost in identiteta: registrirane znamke, modeli in patenti omogočajo podjetjem, da se razlikujejo od konkurence in so prepoznavni na trgu. Prav tako prispeva k večjemu ugledu podjetja in zvestobo strank;
- privabljanje investitorjev in boljša pogajalska pozicija: investitorji so bolj pripravljeni vlagati v podjetja, ki imajo zaščiten IL, saj to zmanjšuje tveganje in povečuje donosnost naložbe;
- monetizacija IL: Podjetja lahko licencirajo svojo IL drugim podjetjem ali jo prodajo, kar ustvarja dodatne vire prihodkov (prihodki od licenciranja, franšizinga, ipd.)

Najpogostejše pravice IL

Tri najpogostejše oblike intelektualne lastnine so: znamka, model in patent.

Znamka je znak ali kombinacija znakov:

- s katerim se lahko blago ali storitve podjetja razlikuje oz. razlikujejo od blaga in storitev drugega podjetja ter

- s katerim se v registru lahko prikaže oz. prikažejo na način, ki omogoči jasno in natančno določitev predmeta varstva.

Znamka ima neomejeno zaščito, obnoviti jo je potrebno vsakih 10 let.

Model

Model varuje zunanji videz izdelka ali njegovega dela, vključno z obliko, vzorci in barvami. Model se zaščiti za 5 let, podaljšanje je potrebno vsakih 5 let, maksimalno 25 let.

Patent

Patent ščiti tehnične izume, ki so novi, inventivni in industrijsko uporabni. Izum je lahko tehnična rešitev nekega problema, ki še nikoli ni bila predstavljena oz. izvedena (povsem nova ali nadgradnja obstoječih rešitev). Predmet patenta je lahko proizvod ali postopek. Traja 20 let, brez možnosti podaljšanja.

Znamka, model ali patent se lahko registrira z:

- nacionalno prijavo pri (tujem) nacionalnem uradu,
- evropsko prijavo pri Uradu EU za intelektualno lastnino (EUIPO) ali Uradu RS za intelektualno lastnino (prejemni urad),
- z mednarodno prijavo neposredno pri Mednarodnem uradu Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO) ali Uradu RS za intelektualno lastnino (prejemni urad).

Kje lahko podjetniki in start-up dobijo več informacij ter podporo in pomoč pri zaščiti IL

Podjetniki in start-upi lahko najdejo več informacij o zaščiti IL ter poiščejo pomoč pri različnih institucijah in strokovnjakih, ki nudijo podporo pri zaščiti IL kot na primer:

- Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino (URSIL) www.uil-sipo.si: nudi informacije o postopkih prijave in registracije IL ter svetovanje. Npr. na voljo je brezplačna storitev „Prva i“, ki je namenjena inovativnim MSP-jem s tržno zanimivimi izdelki brez izkušenj na področju IL;

na tem mestu lahko start-upi najdejo informacijsko spletno mesto o ponarejanju in piratstvu:

www.originalen.si

- Gospodarska zbornica Slovenije (GZS): Ponuja podporo podjetjem pri zaščiti IL in organizira izobraževalne delavnice https://www.gzs.si/zbornica_racunovodskih_servisov/vsebina/Za-%C4%8Dlane/Podpora-pri-poslovanju/Intelektualna-lastnina
- Odvetniki in patentni zastopniki: Specializirani strokovnjaki nudijo pravno pomoč pri prijavi, zaščiti in uveljavljanju pravic IL.

Sofinanciranje stroškov zaščite IL

Slovenski podjetniški sklad ima za MSP-je odprt razpis V2 | Vavčer za patente, modele, znamke:

<https://www.podjetniskisklad.si/v2-vavcer-za-patente-modele-znamke/>

Podjetja lahko s pomočjo vavčerja sofinancirajo upravičene stroške, ki se nanašajo na:

- pripravo prijave patenta, modela, znamke
- prijave in/ali registracije in/ali podelitve in/ali vzdrževanja in/ali širjenja patenta, modela, znamke v tujino
- prevoda prijave.

Pravice IL in EU

Evropska unija ima vzpostavljen enoten sistem za zaščito IL, kar omogoča enostavnejšo in cenejšo zaščito v več državah članicah.

- znamka Evropske unije (EU): Prijava se vloži pri Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO www.euipo.europa.eu). Enotna znamka velja v vseh državah članicah EU.
- model Skupnosti: Prijava se vloži pri EUIPO, zaščita pa velja v celotni EU.
- evropski patent: Prijava se vloži pri Evropskem patentnem uradu (EPO) www.epo.org. Po odobritvi je potrebno patent potrditi v posameznih državah, kjer se želi zaščita uveljaviti.

Preverjanje razpoložljivosti je možno na naslednjih naslovih:

- prijave in registrirane znamke (Slovenija) SIPO.DS (uil-sipo.si)
- mednarodne znamke (Madrid Monitor) WIPO Madrid Monitor
- znamke in modeli skupnosti (eSearchplus) EUIPO - eSearch (europa.eu)
- nacionalne, mednarodne znamke in znamke EU (TM view EUIPO) TMView (tmdn.org)

Zaključek

Za podjetnike in start-upe je zaščita intelektualne lastnine ključnega pomena za zaščito inovacij, krepitev tržne pozicije in privabljanje investitorjev. Postopki zaščite IL so jasno določeni, prav tako pa so start-upom na voljo različne oblike pomoči in finančne podpore. Evropski sistem zaščite IL omogoča enostavnejšo in učinkovitejšo zaščito na trgu EU. Pridobivanje potrebnih informacij in pravilna uporaba postopkov zaščite IL sta ključna koraka k uspehu vsakega inovativnega podjetja.

Literatura in viri:

- Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino. Train the Adviser, Usposabljanje o intelektualni lastnini, Zoom 6.6.2024
- <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO1668>
- <https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/urad-za-intelektualno-lastnino/o-uradu/>
- [SIPO.DS \(uil-sipo.si\)](http://SIPO.DS(uil-sipo.si))
- WIPO Madrid Monitor
- [EUIPO - eSearch \(europa.eu\)](http://EUIPO - eSearch (europa.eu))
- [TMView \(tmdn.org\)](http://TMView (tmdn.org))
- <https://www.podjetniskisklad.si/v2-vavcer-za-patente-modele-znamke/>

Inkubator d.o.o. Sežana
mag. Jožica Sofia Andrini